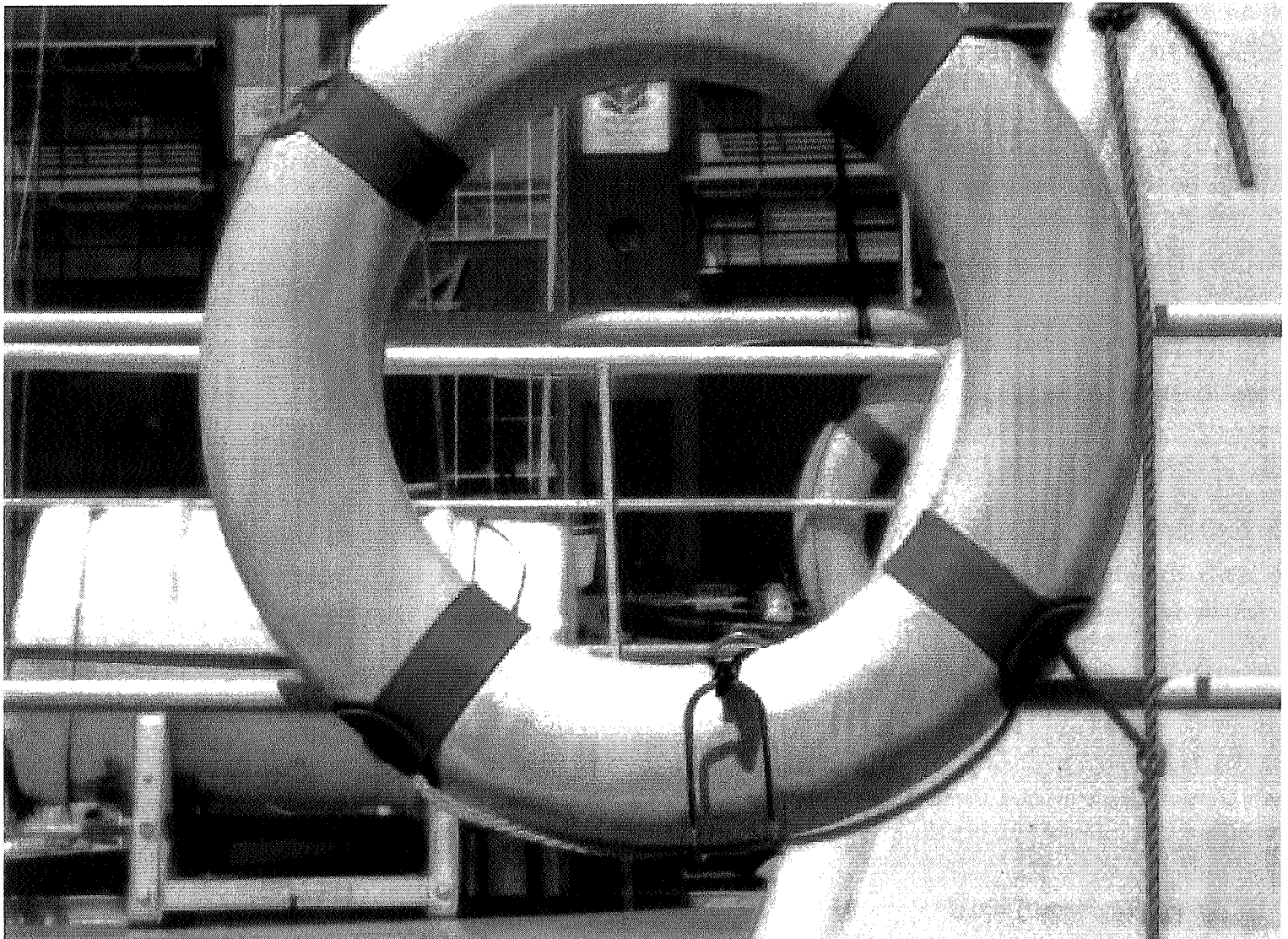

Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties

Artikel 12-rapport

Loppersum 2009

MINISTERIE VAN BINNENLANDSE ZAKEN EN KONINKRIJKSRELATIES
PROGRAMMA KRACHTIG BESTUUR

Rapport naar aanleiding van het verzoek van de gemeente Loppersum voor een aanvullende uitkering uit het gemeentefonds over het begrotingsjaar 2009

Den Haag, 2 december 2009

Inhoudsopgave	Blz.
Samenvatting	5
1 Inleiding	7
1.1 De aanvraag	7
1.2 Kerngegevens	7
1.3 Artikel 12-rapport Loppersum 2008	8
1.4 Verweerschrift gemeente	8
1.5 Advies provincie Groningen	8
1.6 Advies Raad voor de financiële verhoudingen	9
1.7 Beslissing beheerders van het gemeentefonds	10
1.8 Verslag 2009 provincie Groningen	10
1.9 De aanpak	10
2 Algemene en bijzondere voorschriften	13
2.1 Inleiding	13
2.2 Algemene voorschriften	13
2.3 Bijzondere voorschriften	14
2.4 Conclusie	14
3 Financiële resultaten	17
3.1 Inleiding	17
3.2 Uitkomsten jaarrekeningen 2004 tot en met 2008	17
3.3 Accountantsrapport over de jaarrekening 2008	17
3.4 Conclusie	18
4 Reserves en voorzieningen	19
5 Eigen inkomsten	21
5.1 Inleiding	21
5.2 Belastingpakket 2009	21
5.3 Overige heffingen	22
5.4 Belastingdruk	23
5.5 Kwijtschelding	25
5.6 Conclusies	25
6 Het begrotingstekort	27
6.1 Inleiding	27
6.2 Berekening relevant tekort 2009	27
6.3 Conclusie	35
7 Conclusie en advies	37

Samenvatting

De gemeente Loppersum heeft voor het jaar 2009 voor de tweede keer een aanvraag ingediend voor een aanvullende uitkering uit het gemeentefonds. De begroting 2009 sluit met een tekort van € 794.363.

Loppersum voldoet aan de eisen voor toelating tot artikel 12. De aanvraag is tijdig ingediend, de eigen inkomsten behorende tot het zogenaamde belastingpakket liggen boven het voorgeschreven redelijk peil en er is sprake van een aanmerkelijk én structureel tekort. Daarnaast wordt, met uitzondering van de effecten van de meicirculaire 2009, voldaan aan het bijzondere voorschrift tot een met ingang van 2014 weer reëel structureel sluitende begroting, zonder aanvullende uitkering uit het gemeentefonds.

Ook de jaarrekening 2008 vertoont, vooral door achterblijvende investeringen en een aantal (per saldo fors positieve) incidentele zaken, weer een fors overschot. Door extra inspanningen is de gemeente er in geslaagd bij de jaarrekening 2008 ook op het onderdeel rechtmatigheid een goedkeurende verklaring te krijgen. Met het (succesvol) oppakken van de door de accountant gegeven adviezen komt de gemeente een stap dichterbij het realiseren van het vorig jaar vastgestelde stappenplan ter integrale verbetering van de kwaliteit van de bedrijfsvoering.

Naast de belastingen en rechten behorende tot het belastingpakket is ook gekeken naar de overige heffingen. De overige belastingen en retributies liggen, vooral door een lagere opbrengst van de leges bouwvergunningen en het ontbreken van een parkeer- en toeristenbelasting, in totaal ruim 7% lager dan het landelijk gemiddelde van de groottegroep 10.000 - 20.000 inwoners.

De belastingdruk (OZB, reinigingsheffing en rioolrecht) voor een meerpersoonshuishouden ligt in Loppersum € 57 per huishouden hoger dan gemiddeld in de omliggende gemeenten en € 87 hoger dan het landelijk gemiddelde. Van de omliggende gemeenten is alleen in Winsum sprake van een nog hogere (€ 10 per huishouden) belastingdruk.

De raad van Loppersum heeft voor het jaar 2009 een begroting vastgesteld die sluit met een tekort van € 794.363. In dit tekort is nog geen rekening gehouden met de lasten van het (achterstallig) onderhoud van de kapitaalgoederen. Daarnaast is daarin nog geen rekening gehouden met de problematiek van de immateriële activa. Deze correcties leiden, samen met hogere lasten op een aantal onderdelen, tot een relevant tekort voor het jaar 2009 van € 2.627.477. Hierin is een aftrek verdisconteerd van € 1.456.015 als inbreng van de vrije reserves op basis van de rekening 2008. In februari 2010 zal de raad de nieuwe Nota reserves en voorzieningen vaststellen. In het volgende artikel 12-rapport zal ik dan ook uitgebreid ingegaan op deze nieuwe nota. Ik zal dan tevens bezien of, en zo ja in hoeverre, er dan nog mogelijkheden zijn voor een inbreng vanuit de reservepositie ter mitigering van het aanvaardbare begrotingstekort 2010 en volgende jaren.

In dit rapport kom ik tot het voorstel voor een aanvullende steun voor het jaar 2009 van € 2.627.477. Verder stel ik voor aan de te verlenen aanvullende uitkering het bijzondere voorschrift te verbinden tot het verhogen van de belastingopbrengst voor het onderdeel OZB voor de jaren 2011 tot en met 2013 met jaarlijks 2% boven de reeds door de gemeente ingezette jaarlijkse verhoging van 2,5%.

1 Inleiding

1.1 De aanvraag

De gemeente Loppersum heeft bij brief van 5 november 2008 voor het jaar 2009 voor het tweede achtereenvolgende jaar een beroep gedaan op artikel 12 van de Financiële-verhoudingswet (hierna te noemen Fvw). De begroting 2009 sluit met een tekort van € 794.363.

In het artikel 12-rapport over het jaar 2008 heb ik geconstateerd dat de gemeente Loppersum voldeed aan de toelatingseis van het hebben van een aanmerkelijk én structureel tekort. In dit tweede rapport besteed ik daar dan ook geen aandacht meer aan.

In dit artikel 12-rapport wordt in hoofdstuk 5 bij de woonlasten een vergelijking gemaakt tussen de gemeente Loppersum en (het gemiddelde van) de referentiegemeenten. Deze referentiegemeenten zijn dezelfde als in de begrotingsscan Loppersum 2007, te weten De Marne, Ferwerderadiel, Het Bildt, Littenseradiel, Menterwolde, Scheemda en Wûnseradiel.

1.2 Kerngegevens

De navolgende kerngegevens zijn ontleend aan de begroting 2009 van de gemeente Loppersum en de gegevens van de algemene uitkering van de betaalmaand januari (beide ramingen per 1 januari 2009).

Kerngegevens 2009

	Loppersum	Gemiddelde referentie-gemeenten
<i>Sociale structuur</i>		
Aantal inwoners	10.702	11.424
waarvan < 20 jaar	2.655	2.878
waarvan > 64 jaar	1.576	1.641
Aantal bijstandsgerechtigden	182	173
Aantal huishoudens met een laag inkomen	1.480	1.494
Aantal uitkeringsontvangers	812	888
Aantal minderheden	85	76
<i>Fysieke structuur</i>		
Aantal kernen	15	13
Aantal woonruimten	4.628	5.103
Gemiddelde woningbezetting	2,31	2,24
Oppervlakte van de gemeente (land in hectaren)	11.103	11.965
Bevolkingsdichtheid per km ² land	96	95
Oppervlakte van de wegen in m ²	870.000	nb
waarvan binnen de bebouwde kom	425.000	nb
Oppervlakte openbaar groen in hectaren	29	nb

1.3 Artikel 12-rapport Loppersum 2008

De gemeente Loppersum heeft voor het jaar 2008 voor de eerste keer een beroep gedaan op een aanvullende uitkering uit het gemeentefonds op grond van artikel 12 van de Fvw. De gemeenteraad is van oordeel dat, vooral door het in de begroting en de meerjarenraming opnemen van bedragen voor het inlopen van achterstanden in het onderhoud van de kapitaalgoederen, de algemene middelen aanmerkelijk en structureel tekortschieten om in de noodzakelijke behoeften te voorzien. De begroting 2008 sloot met een tekort van € 5.747.131.

Omdat een aantal zaken, zoals de rapporten over het (achterstallig) onderhoud van alle kapitaalgoederen, de herijking van de reserves en voorzieningen, het grondbeleid, het activabeleid en de nieuwe staat van activa, tegen het eind van 2008 dan wel begin 2009 zou worden vastgesteld, was het niet mogelijk hier in het rapport 2008 uitvoerig aandacht aan te besteden. Deze zaken heb ik dan ook grotendeels niet betrokken bij de bepaling van het relevante tekort 2008. Dit tekort kwam uit op een bedrag van € 1.116.308.

In het artikel 12-rapport 2008 heb ik voorgesteld de gemeente Loppersum voor het jaar 2008 een aanvullende uitkering te verlenen van € 1.116.308 en hieraan het bijzondere voorschrift te verbinden tot het opstellen van een saneringsbegroting 2010 - 2014, waarvan uiterlijk de jaarschijf 2014 reëel (dus zonder aanvullende steun) sluitend is.

1.4 Verweerschrift gemeente

Bij brief van 7 januari 2009 heeft de gemeente Loppersum op het artikel 12-rapport 2008 gereageerd. Daaruit blijkt dat de raad kan instemmen met het rapport onder plaatsing van een opmerking over de inbreng van een deel van de algemene reserve.

De raad stelt dat de inbreng uit de vrije reserve plaatsvindt op een moment dat er (nog) geen inzicht bestaat in de risico's. Theoretisch zou het volgens de raad kunnen betekenen dat na afroaming van de algemene reserve en na inventarisatie van de risico's de vrij te laten buffer (krachtens het artikel 12-beleid) van onvoldoende omvang is. Die risico-inventarisatie zou in de 1^e helft van 2009 zijn afgerond. De raad dringt er op aan als de resultaten van de inventarisatie daar aanleiding toe geven de inbreng vanuit de algemene reserve bij te stellen.

1.5 Advies provincie Groningen

Bij brief van 26 januari 2009 adviseren Gedeputeerde Staten (GS) van Groningen over het artikel 12-rapport 2008. GS kunnen instemmen met het advies van de inspecteur.

GS zijn wel met de gemeente van mening dat de inbreng van de algemene reserve bij de berekening van het relevante tekort 2008 plaatsvindt op een moment dat er (nog) geen duidelijk actueel inzicht bestaat in de risico's. Gelijkzeitig constateren GS dat de inspecteur in zijn rapport opmerkt dat als in 2009 de geactualiseerde gegevens met betrekking tot reserves, voorzieningen en risico's bekend zijn, bezien zal worden in hoeverre er dan nog mogelijkheden zijn voor inbreng van een deel van de algemene reserve. Overigens erkennen GS dat de inbreng van de algemene reserve bij de berekening van het relevante tekort 2008 conform het geldende artikel 12-beleid heeft plaatsgevonden.

1.6 Advies Raad voor de financiële verhoudingen

In zijn advies van 15 april 2009 komt de Raad voor de financiële verhoudingen (Rfv) tot het oordeel dat ingestemd kan worden met het voorstel van de inspecteur om aan de gemeente Loppersum voor het jaar 2008 een aanvullende uitkering te verstrekken van € 1.116.308. De Rfv is verder van oordeel dat het, gelet op het financiële beleid van de gemeente, gerechtvaardigd is om bij het opstellen van de saneringsbegroting 2010 - 2014 rekening te houden met een extra inspanning van de gemeente. Hij komt tot dit oordeel op grond van de volgende overwegingen.

De Rfv constateert dat de gemeente Loppersum in zwaar financieel weer verkeert. Hij constateert tevens dat de gemeente is gelegen in een economisch stagnerende regio en daarbij te maken heeft met een daling van de bevolking. De Rfv erkent de druk die dat legt op de gemeentelijke financiën, maar dit neemt niet weg dat het gemeentelijk beleid in belangrijke mate heeft bijgedragen aan de huidige slechte financiële situatie.

Het artikel 12-rapport over 2008 betreft een zogenaamd verkennend jaar. Naar de mening van de Rfv zal in het rapport over de aanvraag van het jaar 2009 aandacht moeten worden besteed aan de onderhoudsplanning en de stand van de reserves en voorzieningen. De Rfv is van oordeel dat het, voor een gedegen begrotingsanalyse, noodzakelijk is dat de nettolasten uit het cluster Algemene ondersteuning beter worden toegedeeld. Ook de gevolgen van de bevolkingsdaling voor de begroting en het voorzieningenniveau zullen inzichtelijk moeten worden gemaakt. Vanwege het regionale karakter is hierbij ook de afstemming met het provinciale beleid van belang. Dit is noodzakelijk voor het bieden van inzicht in mogelijke oplossingen. De Rfv dringt aan op een grondig saneringsproces. De Rfv acht het voorts redelijk dat de gemeente, conform het vigerende artikel 12-beleid, een algemene reserve houdt ter hoogte van het vrij te laten bedrag. Het ligt overigens voor de hand dat hierbij de mogelijke verkoopopbrengsten van de Essent-aandelen worden betrokken.

Er dient niet alleen aandacht te worden besteed aan de financiële sanering. De Rfv is van oordeel dat de gemeente Loppersum bestuurlijk en financieel kwetsbaar is. Het is daarom noodzakelijk dat de gemeente investeert in het op orde brengen en het duurzaam verbeteren van de financiële functie.

De Rfv is verder van oordeel dat de provincie Groningen bestuurlijk tekort is geschoten in haar toezichhoudende taak. De provincie heeft naar het oordeel van de Rfv deze gemeente te lang aan haar lot overgelaten. Op basis van de begroting- en rekeningcyclus, de jaarlijkse greep uit de algemene reserve en het ontbreken van onderhoudsplannen had de provincie eerder kunnen concluderen dat de begroting van Loppersum materieel niet in evenwicht was. Aan de waarschuwingen en het achterwege blijven van verbeteringen werden echter geen of te laat bestuurlijke consequenties getrokken. Er zijn onnodig veel jaren verloren gegaan voordat tot een daadwerkelijke sanering kan worden overgegaan. De provincie had eerder de noodzakelijke bestuurlijke conclusies moeten verbinden aan het achterwege blijven van de noodzakelijke verbeteringen in het financiële beheer.

1.7 Beslissing beheerders van het gemeentefonds

De beheerders van het gemeentefonds besluiten op basis van het artikel 12-rapport 2008, de reactie van de gemeente en de adviezen van GS van Groningen en de Rfv aan de gemeente Loppersum voor het jaar 2008 een aanvullende uitkering te verstrekken van € 1.116.308. Hieraan wordt het bijzondere voorschrift verbonden tot het opstellen van saneringsbegroting 2010 - 2014, waarvan uiterlijk de jaarschijf 2014 reëel (dus zonder aanvullende steun) sluitend is.

Uit de toelichting bij dit besluit van 11 mei 2009 blijkt dat de beheerders van het gemeentefonds instemmen met de handelwijze van de inspecteur voor zowel de inbreng van een deel van de algemene reserve bij de berekening van het relevante tekort 2008 als het, op basis van de 2009 door de raad van Loppersum vast te stellen nieuwe nota reserves en voorzieningen, in zijn rapport 2009 bezien of een inbreng van een deel van de algemene reserve nog mogelijk is.

Tevens constateren de beheerders van het gemeentefonds dat de Rfv terecht kritische kanttekeningen plaatst bij de wijze waarop de provincie Groningen haar financiële toezichtbeleid in bestuurlijke zin, in het geval van Loppersum, de afgelopen jaren vorm heeft gegeven. Uit het feit dat er in 2009 Groningse gemeenten onder preventief toezicht zijn gesteld, trekken de beheerders van het gemeentefonds de conclusie dat GS uit de ervaringen uit het verleden inmiddels lering hebben getrokken.

1.8 Verslag 2009 provincie Groningen

Het verslag van GS van Groningen over het jaar 2009 is uitgebracht op 16 februari 2009. Omdat in het verslag over de financiële positie van de gemeente Loppersum over het jaar 2008 aan een aantal zaken al uitvoerig aandacht is besteed, volstaan GS van Groningen voor het jaar 2009, conform de Handleiding Artikel 12 Fvw, met een beknopt verslag. In dit beknopte verslag wordt ingegaan op de formele voorschriften, waaronder het artikel 12-belastingpakket 2009, de financiële positie van de gemeente aan de hand van de begrotingen 2008 en 2009 en de rekening 2007 en het uitgeoefende financiële toezicht in 2008.

In dit artikel 12-rapport wordt gebruik gemaakt van de gegevens uit het provinciale verslag. Omwille van het leesgemak zijn de meest essentiële gegevens, voor zover zij betrekking hebben op onderwerpen in dit artikel 12-rapport, uit het provinciale verslag overgenomen.

1.9 De aanpak

In het artikel 12-rapport 2008 is, naast de oorzaken die tot de financiële positie van de gemeente Loppersum hebben geleid, voornamelijk aandacht besteed aan de berekening van het relevante begrotingstekort 2008. Daarbij is zoals ook al eerder is opgemerkt aan een aantal essentiële zaken (nog) geen aandacht besteed. Het ging dan vooral om de onderhoudsplannen van alle kapitaalgoederen, de herijking van de reserves en voorzieningen, het grondbeleid, het activabeleid en de nieuwe staat van activa. Nog niet alle, maar wel de meeste, onderhoudsplannen zijn dit jaar gereed gekomen. Ook het activabeleid en de nieuwe staat van activa zijn aanwezig. Aan deze zaken besteed ik in dit rapport dan ook aandacht. In dit rapport kan nog geen aandacht worden besteed aan de onderhoudsplannen met betrekking tot de riolering, de havens en de sportcomplexen, de herijking van de reserves en voorzieningen en het grondbeleid. Aan die zaken zal in het rapport 2010 aandacht besteed worden.

Omdat nog niet de reguliere onderhoudslasten van alle kapitaalgoederen bekend zijn en de gemeente nog geen andere toedeling heeft gemaakt van de nettolasten van het cluster Algemene ondersteuning, heb ik er vanaf gezien dit jaar de zogenaamde vergelijking met zichzelf voor Loppersum te maken.

2 Algemene en bijzondere voorschriften

2.1 Inleiding

Om in aanmerking te kunnen komen voor een aanvullende uitkering uit het gemeentefonds moet een gemeente aan een aantal algemene voorschriften voldoen. Bovendien moet een gemeente eventueel voldoen aan een aantal bijzondere voorschriften. Hierna ga ik na of, en in hoeverre, de gemeente Loppersum aan deze algemene (paragraaf 2.2) en bijzondere (paragraaf 2.3) voorschriften voldoet. Paragraaf 2.4 bevat mijn conclusie op dit onderdeel.

2.2 Algemene voorschriften

De algemene voorschriften betreffen een drietal voorwaarden voor toelating tot de artikel 12-procedure. Deze hebben betrekking op de termijnen, het aanmerkelijk én structureel tekort en het redelijk peil.

Termijnen

In artikel 19 van het Besluit financiële verhouding 2001 (hierna: het Besluit) is bepaald dat een aanvraag voor een aanvullende uitkering moet worden ingediend vóór 1 december van het jaar voorafgaande aan het jaar waarvoor zij wordt aangevraagd. Tevens moet de begroting zijn vastgesteld uiterlijk op de datum dat het verzoek om toepassing van artikel 12 wordt gedaan. De jaarrekening moet, conform artikel 200 van de Gemeentewet, binnen twee weken na vaststelling, doch in ieder geval vóór 15 juli van het jaar volgend op het begrotingsjaar, aan GS zijn toegezonden.

Het raadsbesluit betreffende het verzoek om toepassing van artikel 12 van de Fvw voor het jaar 2009 is genomen op 3 november 2008. De begroting voor het jaar 2009 is gelijktijdig vastgesteld. Het op 5 november 2008 gedateerde verzoek is door de beheerders van het gemeentefonds ontvangen op 10 november 2008. De jaarrekening 2007 van de gemeente Loppersum is op 23 juni 2008 door de raad vastgesteld en op 1 juli 2008 door de provincie ontvangen.

Op basis van het vorenstaande kom ik tot de conclusie dat de gemeente Loppersum aan de algemene voorschriften van artikel 12 met betrekking tot de termijnen voor het jaar 2009 heeft voldaan.

Het aanmerkelijk én structureel tekort

In het artikel 12-rapport over het jaar 2008 heb ik geconcludeerd dat bij de gemeente Loppersum sprake is van een aanmerkelijk én structureel tekort.

Het redelijk peil

Om in aanmerking te komen voor een aanvullende uitkering uit het gemeentefonds op grond van artikel 12 van de Fvw moeten de eigen inkomsten van de gemeente tenminste op het redelijk peil liggen. Dit redelijk peil wordt jaarlijks door de beheerders van het gemeentefonds in de zogenaamde meicirculaire medegedeeld. Voor 2009 geldt dat zowel de afvalstoffenheffing/reinigingsrechten als de rioolrechten lastendekkend moeten zijn. Bij rioolrechten wordt de lastendekkendheid bepaald door de brutolasten te verminderen met zowel het eventuele bedrag van de tijdelijke maatstaf riolering als de eventuele andere inkomsten uit het cluster riolering. Bij het onderdeel OZB van het redelijk peil voor 2009 geldt een percentage van 0,1138 van de WOZ-waarde. Een gemeente hoeft, met uitzondering van het onderdeel OZB, niet per onderdeel aan de norm te voldoen. Een gemeente voldoet ook aan het

belastingpakket als een tekort bij de reiniging en/of de riolering wordt gecompenseerd door een hoger percentage bij de OZB.

In Loppersum zijn zowel de afvalstoffenheffing/reinigingsrechten als de rioolrechten lastendekkend. Bij de OZB kan dan ook worden volstaan met een percentage van 0,1138. Het gewogen gemiddelde percentage voor 2009 komt in Loppersum uit op 0,1235. De gemeente voldoet derhalve aan het redelijk peil voor 2009. Voor de berekening van het redelijk peil verwijs ik naar hoofdstuk 5, waarin ik ook aandacht besteed aan de overige heffingen en aan de belastingdruk.

2.3 Bijzondere voorschriften

Eventuele aan de aanvullende uitkering verbonden bijzondere voorschriften gelden, zoals uit de Handleiding Artikel 12 Fvw blijkt, voor de tijd dat een gemeente is aangewezen op een aanvullende uitkering uit het gemeentefonds. Daarna is de gemeente weer vrij. Mocht de gemeente echter weer terugkeren in artikel 12, dan zijn de bijzondere voorschriften weer van kracht.

Aan het verlenen van de aanvullende uitkering voor het jaar 2008 was het bijzondere voorschrift tot het opstellen van een uiterlijk in 2014 reëel (dus zonder aanvullende uitkering) sluitende saneringsbegroting 2010 - 2014 verbonden. De raad van Loppersum heeft op 21 september 2009 een saneringsplan vastgesteld. De daarin opgenomen voorstellen komen voor de jaren 2010 tot en met 2014 uit op € 3.296.641 respectievelijk € 794.615, € 693.841, € 62.683 en € 482.199. Met de vaststelling van het saneringsplan als resultante van een intensief keuzeprocess heeft de gemeente voldaan aan het bijzondere voorschrift voor dit jaar. Ik ga er van uit dat de uitvoering van dit saneringsplan thans voortvarend ter hand wordt genomen. Hierbij past echter wel de kanttekening dat, zoals uit de volgende passage blijkt, de saneringsopgave inmiddels door de tijd is achterhaald.

Uit het door de raad vastgestelde saneringsplan blijkt namelijk dat er voor het jaar 2014 nog een tekort resteert van € 482.199. Dit tekort hangt (meer dan geheel) samen met de (financiële) gevolgen van de meicirculaire 2009. In die circulaire zijn namelijk de afspraken verwerkt die het Rijk, de gemeenten, de provincies en de waterschappen in april 2009, naar aanleiding van het bestuurlijk overleg financiële verhoudingen van 1 april 2009, hebben gemaakt. Deze afspraken betreffen de gevolgen van de economische situatie en het Aanvullend Beleidsakkoord voor de financiële verhouding. Een belangrijk gevolg van die afspraken is dat de normeringssystematiek tot en met 2011 buiten werking is gesteld, waardoor de accressen (en daardoor de algemene uitkeringen aan gemeenten) de komende jaren lager uitkomen dan in eerdere circulaire is geschetst. Als dit bij het opstellen van het artikel 12-rapport 2008 bekend was geweest, had ik vermoedelijk een bijzonder voorschrift voorgesteld waarin het reële evenwicht in een later jaar dan 2014 zou liggen. Ik stel dan ook voor de financiële gevolgen van de meicirculaire buiten haken te plaatsen bij de beoordeling of de gemeente aan het bijzondere voorschrift heeft voldaan. Zonder de nadelige effecten van de meicirculaire is er naar mijn mening sprake van een meerjarensaneringsbegroting die uiterlijk in 2014 reëel sluit zonder aanvullende steun uit het gemeentefonds. Indien in de komende jaren een geplande bezuiniging onverhoopt toch niet gerealiseerd kan worden, dan zal de raad voor hetzelfde bedrag tot een andere bezuiniging dan wel een belastingverhoging of een combinatie daarvan besluiten. Ik constateer dan ook dat de gemeente, met uitzondering van de effecten van de meicirculaire 2009, aan het bijzondere voorschrift heeft voldaan.

2.4 Conclusie

Op basis van het vorenstaande constateer ik dat de aanvraag tijdig is ingediend, de eigen inkomsten behorende tot het belastingpakket boven het niveau van het redelijk peil liggen en er sprake is van een aanmerkelijk én structureel tekort. Daarnaast wordt, met uitzondering van de effecten van de meicirculaire 2009, voldaan aan het bijzondere voorschrift tot een met ingang van 2014 weer reëel structureel sluitende begroting, zonder aanvullende uitkering uit het gemeentefonds. Ik kom dan ook tot de conclusie dat Loppersum voor het jaar 2009 voldoet aan de vereisten voor toelating tot artikel 12.

3 Financiële resultaten

3.1 Inleiding

In het artikel 12-rapport 2008 van de gemeente Loppersum is al aandacht besteed aan de jaarrekening 2007. In dit hoofdstuk ga ik in op de jaarrekening 2008. Voor het perspectief plaats ik deze in paragraaf 3.2 in een reeks van jaren voorafgaande aan het jaar van deze artikel 12-aanvraag (in casu 2009). Het overzicht wordt gevolgd door een korte toelichting op de jaarrekening 2008. Daarna besteed ik in paragraaf 3.3 aandacht aan het accountantsrapport over de jaarrekening 2008. Het hoofdstuk wordt in paragraaf 3.4 afgesloten met mijn conclusies op dit onderdeel.

3.2 Uitkomsten jaarrekeningen 2004 tot en met 2008

In het artikel 12-rapport 2008 is de ontwikkeling van de saldi van de begroting en de jaarrekening over de jaren 2003 tot en met 2007 gepresenteerd en toegelicht. In de volgende tabel geef ik de ontwikkeling over de periode 2004 tot en met 2008 weer.

Tabel: Ontwikkeling saldi begroting en jaarrekening 2004-2008 in euro's (- = tekort)

Jaar	Begrotingssaldo	Rekeningssaldo
2004	-541.052	109.042
2005	-1.317.628	867.581
2006	-2.011.817	866.583
2007	-1.281.562	867.421
2008	-5.747.131	1.094.286

Het saldo na bestemming van de jaarrekening 2008 komt, net als in de jaren 2005 tot en met 2007, uit op een fors positief bedrag. Ook dit jaar betekent dit (weer) dat het rekeningsresultaat positief beïnvloed is door enerzijds het feit dat projecten later van start zijn gegaan dan gepland danwel omdat in 2008 verplichtingen zijn aangegaan die nog niet tot een daadwerkelijke afrekening hebben geleid (totaal € 482.542) en anderzijds door een aantal (per saldo positieve) incidentele factoren, zoals een eenmalige extra uitkering van Essent (oud Edon) van € 396.000, de verkoop van gemeentelijke gebouwen en grond (€ 550.000), een getroffen voorziening personeel (€ 419.000) en de verleende aanvullende uitkering van € 1.116.000.

Het voordelige rekeningsresultaat over 2008 ad € 1.094.286 is als volgt bestemd.

- Toevoegen aan de bestemmingsreserve restantkredieten vorig dienstjaar € 482.542
- Toevoegen aan de bestemmingsreserve Centrumplan Loppersum € 540.000
- Toevoegen aan de algemene reserve € 71.744
- € 1.094.286

3.3 Accountantsrapport over de jaarrekening 2008

De accountant is van oordeel dat de jaarrekening van de gemeente Loppersum een getrouw beeld geeft van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en de lasten over 2008 als van de activa en passiva per 31 december 2008 in overeenstemming met het BBV. De accountant is voorts van oordeel dat de in de

jaarrekening 2008 verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen in overeenstemming met de begroting en met de van toepassing zijnde wettelijke regelingen, waaronder gemeentelijke verordeningen. Door het plegen van een extra inspanning is de gemeente er in geslaagd ook een goedkeurende verklaring voor het onderdeel rechtmatigheid te krijgen.

De accountant geeft nog wel een aantal adviezen. Deze hebben onder andere betrekking op het niet altijd consequent voldoen aan de eigen verordeningen van de gemeente, (zoals het niet activeren van activa met een aanschaffingswaarde beneden de € 5.000 en het hanteren van de juiste afschrijvingstermijnen), het (in het verleden) niet geheel adequaat functionerende personeelsbeleid, het (wegwerken van het achterstallig) onderhoud bij de kapitaalgoederen (gemeenteraad zal echt keuzes moeten maken), het wegwerken van de achterstanden bij de (belasting)debiteuren en het grote belang (gezien de economische situatie en de verwachte bevolkingsdaling) van een goede (tussentijdse) monitoring van de grondexploitaties.

De gemeente heeft toegezegd deze zaken in 2009 te zullen oppakken.

3.4 Conclusie

De jaarrekening 2008 van Loppersum vertoont, evenals de jaarrekeningen 2005 tot en met 2007, een fors overschot. Het rekeningresultaat is (weer) het gevolg van enerzijds onderuitputting en anderzijds een aantal (per saldo fors positieve) incidentele zaken.

Door extra inspanningen is de gemeente er in geslaagd bij de jaarrekening 2008 ook op het onderdeel rechtmatigheid een goedkeurende verklaring te krijgen.

Met het (succesvol) oppakken van de door de accountant gegeven adviezen komt de gemeente een stap dichterbij het realiseren van het vorig jaar vastgestelde stappenplan ter integrale verbetering van de kwaliteit van de bedrijfsvoering.

4 Reserves en voorzieningen

De nieuwe Nota reserves en voorzieningen wordt naar verwachting in de vergadering van de raad van 1 februari 2010 behandeld. In dit artikel 12-rapport heb ik daar daarom geen rekening mee kunnen houden. In het volgende artikel 12-rapport (over 2010) zal dan ook uitgebreid worden ingaan op deze (nieuwe) nota. Daarbij zal dan tevens bezien worden of, en zo ja in hoeverre, er dan nog mogelijkheden zijn voor een inbreng vanuit de reservepositie ter mitigering van het aanvaardbare begrotingstekort 2010 en volgende jaren.

Bij de bepaling van de bijdrage uit de reserves ter mitigering van het tekort 2008 ben ik uitgegaan van de omvang van de algemene reserve uit de rekening 2007. De algemene reserve bedroeg per 31 december 2007 € 1.829.781. Na aftrek van het (minimum)bedrag voor het opvangen van tegenvallers van € 230.646, resteerde een bedrag van € 1.599.135 voor inbreng gedurende vijf jaar. Dit kwam overeen met een bedrag van € 319.827 voor het jaar 2008.

Voor de bepaling van de bijdrage uit de reserves ter mitigering van het tekort 2009 ga ik nu uit van de omvang van de algemene reserve volgens de rekening 2008. Deze algemene reserve bedraagt per 31 december 2008 € 1.719.541. Ten behoeve van het opvangen van tegenvallers dient een zekere buffer in stand te worden gehouden. Deze buffer komt volgens de artikel 12-normen voor Loppersum voor 2009 uit op een bedrag van € 263.526. Na aftrek van deze vrij te laten drempel resteert een bedrag van € 1.456.015 voor inbreng. Ik stel, gelet op het aanwezige achterstallig onderhoud bij de kapitaalgoederen en de omvang van de immateriële activa (zie hoofdstuk 6), voor dit gehele bedrag in 2009 in te brengen.

5 Eigen inkomsten

5.1 Inleiding

In dit hoofdstuk komen de belangrijkste eigen inkomstenbronnen van de gemeente aan de orde. Allereerst zie ik in paragraaf 5.2 of de gemeente voldaan heeft aan de toelatingseisen van artikel 12 met betrekking tot het belastingpakket 2009. Vervolgens besteed ik aandacht aan de overige heffingen (paragraaf 5.3) en de belastingdruk (paragraaf 5.4). Tot slot trek ik in paragraaf 5.5 conclusies.

5.2 Belastingpakket 2009

Een van de vereisten om in aanmerking te komen voor een aanvullende uitkering uit het gemeentefonds op grond van artikel 12 van de Fvw is dat de eigen heffingen uit het belastingpakket voldoen aan het redelijk peil, zoals voorgeschreven door de beheerders van het gemeentefonds in de zogenaamde meicirculaire. Bij het onderdeel OZB van het redelijk peil geldt een percentage van de WOZ-waarde. Hiermee wordt aangesloten bij het verdeelsysteem van het gemeentefonds. Bij de onderdelen reiniging en riolering geldt een norm van 100% lastendeckendheid. Bij de berekening daarvan voor het onderdeel riolering zijn de zogenaamde nettolasten het uitgangspunt. Nettolasten zijn hierbij de brutolasten verminderd met zowel het bedrag van de tijdelijke maatstaf riolering als de eventuele overige inkomsten uit het cluster riolering.

Voor 2009 gelden de volgende minimumnormen:

OZB	: 0,1138% van de WOZ-waarde;
Afvalstoffenheffing/reinigingsrechten	: volledig lastendeckend;
Rioolrechten	: volledig lastendeckend, met een minimum van € 157 per aansluiting.

Een gemeente voldoet ook aan het belastingpakket als een tekort bij de reiniging en/of de riolering wordt gecompenseerd door een hoger percentage bij de OZB.

In het navolgende ga ik na of, en in hoeverre, de gemeente Loppersum aan deze eisen voldoet.

Reiniging

De geraamde lasten van de reiniging, inclusief alle perceptie-, apparaatskosten en kwijtscheldingen, komen volgens de (product) begroting 2009 uit op een bedrag van € 1.051.197. De opbrengst van de afvalstoffenheffing/reinigingsrechten wordt daarin geraamd op een bedrag van € 1.217.893.

De lasten van de reiniging worden derhalve meer dan volledig gedekt door de afvalstoffenheffing/reinigingsrechten. Deze 'overdekking' is het gevolg van de invoering van het BTW-compensatiefonds. Bij de berekening van de tarieven mag de BTW als last worden meegerekend, ondanks dat de BTW op dit onderdeel feitelijk geen last is.

De afvalinzameling wordt door de gemeente Groningen uitgevoerd.

Riolering

De brutolasten van de riolering, inclusief alle perceptie- en apparaatskosten, komen volgens de (product) begroting 2009 uit op een bedrag van € 1.013.169 (€ 1.028.665 -/- € 15.496). Dit bedrag is gebaseerd op de uit het gemeentelijke rioleringsplan blijvende lasten. Het genoemde bedrag is inclusief 50% van de veegkosten. De opbrengst van de tijdelijke maatstaf riolering bedraagt € 95.432. Op het cluster riolering worden verder geen inkomsten gegenereerd. De nettolasten bij de riolering komen dan ook uit op € 917.737. Het aantal aansluitingen in Loppersum bedraagt 4.211. De minimale opbrengst komt, rekening houdend met een minimumbedrag van € 157 per aansluiting, uit op € 661.127. De opbrengst van het rioolrecht wordt in de begroting 2009 geraamd op een bedrag van € 1.042.180.

Op basis van het vorenstaande concludeer ik dat de nettolasten (meer dan) volledig worden gedekt door de opbrengst van het rioolrecht. Evenals bij de reiniging is deze 'overdekking' het gevolg van de invoering van het BTW-compensatiefonds. Bij de berekening van de tarieven mag de BTW als last worden meegerekend, ondanks dat de BTW ook op dit onderdeel feitelijk geen last is.

OZB

Omdat bij zowel de reiniging als de riolering sprake is van een volledige lastendeckking, kan bij de OZB volstaan worden met een percentage van 0,1138 van de WOZ-waarde.

Loppersum maakt bij de OZB gebruik van de mogelijkheid te differentiëren bij de percentages. Voor woningen bedraagt het percentage 2009 voor de eigenaren 0,1170. Voor de niet-woningen ligt het percentage in 2009 voor de gebruikers op 0,1215 en voor de eigenaren op 0,1587. Het gewogen gemiddelde percentage 2009 komt in Loppersum, rekening houdend met de waardeverhoudingen tussen woningen en niet-woningen, uit op 0,1235.

Ik constateer dat dit percentage ruim boven de 0,1138% ligt en dat de gemeente Loppersum voor wat betreft het belastingpakket dus voldoet aan de toelatingseis voor artikel 12.

5.3 Overige heffingen

Naast OZB, riool- en afvalstoffenheffing/reinigingsrechten is er bij gemeenten sprake van andere heffingen. Deze heffingen heb ik, samen met die van het belastingpakket, voor Loppersum vergeleken met het landelijk gemiddelde van gemeenten uit de groottegroep 10.000 - 20.000 inwoners. Deze laatste cijfers zijn afkomstig van het Centraal Bureau voor de Statistiek op basis van de gemeentebegrotingen 2009. Deze vergelijking laat het volgende beeld zien:

Belasting/heffing	Loppersum		Gemiddelde groottegroep	Verschil
	absoluut	per inwoner		
secretarieleges	173.860	16	15	1
parkeerbelasting	-	0	5	-5
marktgeden	5.202	0	1	-1
begraafplaatsrechten	96.000	9	7	2
leges bouwvergunningen	132.149	12	34	-22
baatbelasting	-	0	0	0
forensenbelasting	8.725	1	3	-2
toeristenbelasting	-	0	12	-12
hondenbelasting	61.635	6	3	3
reclamebelasting	-	0	0	0
precariobelasting	-	0	1	-1
<i>subtotaal overige belastingen/heffingen</i>	<i>477.571</i>	<i>45</i>	<i>81</i>	<i>-36</i>
reinigingsrechten/afvalstoffenheffing	1.217.893	114	92	22
rioolrechten/rioolheffing	1.042.180	97	84	13
OZB (woningen en niet-woningen)	1.266.605	118	145	-27
<i>subtotaal belastingpakket</i>	<i>3.526.678</i>	<i>330</i>	<i>321</i>	<i>9</i>
Totaalgeneraal	4.004.249	374	402	-28

Bij de opbrengsten in vorenstaand overzicht is geen rekening gehouden met eventuele bijdragen uit tariefsegalisatievoorzieningen en/of andere mogelijke inkomsten. Het gaat uitsluitend om de heffingsopbrengst van belastingen en rechten. De diverse opbrengsten zijn uitgedrukt in een bedrag per inwoner.

Het totaal van de heffingen in Loppersum ligt € 28 per inwoner, ofwel 7%, lager dan het landelijke gemiddelde. Dit komt door de fors lagere opbrengsten bij de overige belastingen en heffingen (€ 36 per inwoner lager, ofwel 44%). Immers, de belastingen en heffingen die worden gerekend tot het belastingpakket liggen een fractie (€ 9 per inwoner, ofwel 3%) hoger dan gemiddeld. De lagere opbrengst bij de overige belastingen en heffingen hangt samen met het feit dat er in Loppersum geen parkeer- en toeristenbelasting worden geheven en dat de leges bouwvergunningen fors (€ 22 per inwoner, ofwel 65%) minder zijn dan gemiddeld in het land. Dit laatste hangt samen met het zeer beperkte bouwvolume in de gemeente.

Zou Loppersum bij de overige belastingen en heffingen op het niveau van het gemiddelde van de groottegroep zitten, dan betekent dit een extra opbrengst van € 385.000. Als Loppersum ook nog bij de OZB op het gemiddelde zou zitten (bij de reiniging en riolering is sprake van 100% lastendeckendheid), zou de opbrengst en daarmee de (potentiële) structurele verlaging van het tekort van de begroting én de meerjarenraming uitkomen op een totaalbedrag van € 674.000.

5.4 Belastingdruk

In de Atlas van de lokale lasten 2009, samengesteld door het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (COELO), wordt onder andere een overzicht gegeven van de woonlasten per gemeente (in euro's per jaar per huishouden). In het overzicht wordt de totale opbrengst van de OZB, op basis van de gemiddelde waarde van een woning (in de betreffende gemeente), de reinigingsheffing en het rioolrecht, op basis van een meerpersoonshuishouden, uitgedrukt in een bedrag per huishouden.

De navolgende gegevens zijn uit de Atlas van de lokale lasten 2009 overgenomen. Het gaat daarbij om de in de (digitale) Atlas van de lokale lasten 2009 opgenomen bedragen (in euro's) van Loppersum, de referentiegemeenten en de omliggende gemeenten. Tevens is in het overzicht de gemiddelde woningwaarde in euro's op basis van de gegevens van de betaalmaand januari 2009 van het gemeentefonds opgenomen.

Overzicht van de lokale lasten (bedragen in euro's per huishouden)

	Totaal	OZB			Rioolrecht	Afvalstoffenheffing
		Opbrengst	Tarief	Waarde		
Duurste gemeente (Blaricum)	1.150	719	0,1160	619.828	151	280
Goedkoopste gemeente (Zevenaar)	462	170	0,0750	226.667	133	159
Landelijk gemiddelde	649					
Referentiegemeenten						
De Marne	684	165	0,0998	165.331	290	229
Ferwerderadiel	679	204	0,1180	172.881	183	292
Het Bildt	631	219	0,1296	168.981	154	258
Littenseradiel	672	232	0,1100	210.909	185	255
Menterwolde	647	226	0,1300	173.846	209	212
Scheemda	650	244	0,1460	167.123	221	185
Wûnseradiel	614	151	0,0732	206.284	221	242
Gemiddeld	654	206	0,1152	180.765	209	239
Omliggende gemeenten						
Appingedam	715	260	0,1772	146.727	166	289
Bedum	627	204	0,1040	196.154	160	263
Delfzijl	735	218	0,1456	149.725	197	320
De Marne	684	165	0,0998	165.331	290	229
Eemsmond	533	396	0,1787	221.600	113	24
Slochteren	694	204	0,0999	204.204	259	231
Ten Boer	701	229	0,1200	190.833	241	231
Winsum	746	260	0,1404	185.185	198	288
Gemiddeld	679	242	0,1332	182.470	203	234
Loppersum	736	206	0,1170	176.068	245	285

Uit het vorenstaande overzicht blijkt dat de lokale lasten in Loppersum van € 736 op een hoger niveau (12,5%) liggen dan het gemiddelde van de referentiegemeenten (€ 654). Het verschil met het gemiddelde van de referentiegemeenten wordt veroorzaakt door de fors hogere riool- en reinigingsrechten in Loppersum.

Ook ten opzichte van de omliggende gemeenten is de gemeentelijke woonlastendruk in Loppersum hoger en wel € 57 per huishouden. In dit geval wordt het verschil meer dan geheel veroorzaakt door de lagere riool- en reinigingsrechten bij de omliggende gemeenten, terwijl de OZB-opbrengst bij die gemeenten € 36 per huishouden hoger ligt. Bij de OZB vloeit het verschil voort uit een lager tarief (bijna 12%) in Loppersum in combinatie met een 3,5% lagere gemiddelde waarde van de woningen dan in de omliggende gemeenten.

Uit de Atlas van de lokale lasten 2009 blijkt voorts dat de gemeentelijke woonlastendruk per huishouden in Loppersum ook hoger is dan het landelijk gemiddelde van € 649, maar nog fors lager dan de duurste gemeente (Blaricum € 1.150).

5.5 Kwijtschelding

Gemeenten is het in kader van het kwijtscheldingsbeleid toegestaan een norm te hanteren van maximaal 100% van de relevante bijstandsnorm. Evenals heel veel andere gemeenten hanteert ook Loppersum deze norm. In Loppersum kan alleen kwijtschelding worden verleend voor het rioolrecht en de afvalstoffenheffing. In de praktijk vindt alleen bij de afvalstoffenheffing plaats. Voor de overige belastingen en rechten wordt geen kwijtschelding verleend. Gemiddeld genomen wordt er jaarlijks een 150-tal kwijtscheldingen verleend. Hiermee is een (jaarlijks) bedrag van ongeveer € 29.000 gemoeid.

5.6 Conclusies

Uit het vorenstaande blijkt dat zowel de reiniging als de riolering lastendekkend zijn. Voorts ligt het gewogen gemiddelde percentage van de OZB in Loppersum van 0,1235 ruim boven het percentage van 0,1138, dat voor artikel 12 geldt voor het jaar 2009. Ik constateer dan ook dat aan deze toelatingseis voor artikel 12 wordt voldaan.

De overige belastingen en heffingen liggen in totaal op een (fors) lager niveau dan het landelijke gemiddelde van de groottegroep 10.000 – 20.000 inwoners (€ 36 per inwoner lager, ofwel 44%). Hetzelfde niveau als de groottegroep zou een extra baat opleveren van € 385.000. Als Loppersum ook nog bij de OZB op het gemiddelde zou zitten, zou de extra baat en daarmee de (potentiële) structurele verlaging van het tekort van de begroting én de meerjarenraming uitkomen op een totaalbedrag van € 674.000.

De belastingdruk (OZB, reinigingsheffing en rioolrecht) voor een meerpersoonshuishouden ligt in Loppersum € 82 respectievelijk € 57 en € 87 per huishouden hoger dan gemiddeld in de referentiegemeenten, de omliggende gemeenten en het landelijke gemiddelde. Van de omliggende gemeenten is alleen in Winsum sprake van een nog hogere (€ 10 per huishouden) lastendruk.

6 Het begrotingstekort

6.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt de berekening van het relevante begrotingstekort voor het jaar 2009 gepresenteerd. Zoals al eerder is opgemerkt gaat het in 2009 om het tweede artikel 12-jaar voor Loppersum.

Nadat ik in paragraaf 6.2 het relevante begrotingstekort 2009 bereken en toelicht, sluit ik dit hoofdstuk in paragraaf 6.3 af met de conclusie.

6.2 Berekening relevant tekort 2009

Voor de berekening van het relevante tekort voor het jaar 2009 ga ik uit van de door de raad van Loppersum vastgestelde begroting 2009 inclusief gelijktijdig vastgestelde moties en amendementen. Door hierop technische en/of beleidsmatige correcties aan te brengen, ontstaat het aanvaardbare tekort. Indien ook nog rekening gehouden wordt met een inbreng van (een deel van) de vrij aanwendbare reserves, resteert het relevante tekort. In de navolgende tabel wordt dit gepresenteerd. Na de tabel wordt een toelichting op de diverse punten gegeven.

1	gepresenteerd tekort 2009		794.363
	Correcties		
(achterstallig) onderhoud			
2	achterstallig onderhoud wegen	+	1.460.000
3	regulier onderhoud wegen	+	237.566
4	onderhoud bruggen	+	276.900
5	onderhoud openbare verlichting	+	4.103
6	onderhoud kunst, cultuur en oorlogsmonumenten	+	0
7	onderhoud gebouwen	+	313.759
8	onderhoud groen	+	0
9	onderhoud recreatieve paden	+	25.671
10	onderhoud speeltoestellen	+	25.182
	totaal (achterstallig) onderhoud	+	2.343.181
11	problematiek immateriële activa	+	594.682
12	(structurele) effecten kapitaallasten	-/-	0
13	1 ^e tussenrapportage 2009	+	275.941
14	2 ^e tussenrapportage 2009	-/-	70.675
15	frictiekosten artikel 12/versterking financiële functie	+	146.000
16	extra inspanning gemeente	-/-	0
	Aanvaardbaar tekort 2009		4.083.492
17	inbreng vrij aanwendbare reserves (totale AR minus buffer)	-/-	1.456.015
	Relevant tekort 2009		2.627.477

Toelichting:

Ad 1, gepresenteerd tekort 2009

Het bedrag van het begrotingstekort zoals dat in de begroting 2009 is gepresenteerd, is de basis voor de berekening van het relevante tekort 2009.

Ad 2 en 3, (regulier en achterstallig) onderhoud wegen

Op verzoek van de gemeente heeft Grontmij een rapport opgesteld over het (achterstallig) onderhoud van de wegen. Dit rapport is gebaseerd op de (oude) normkostensystematiek (1987), die (nog steeds) gehanteerd wordt bij artikel 12.

Achterstallig onderhoud

Grontmij heeft, in samenwerking met de technische mensen van de gemeente, visuele inspecties van zowel de asfaltwegen als de elementverhardingen uitgevoerd. Het resultaat van deze inspecties (percentage met een bepaalde kwaliteit van de individuele schades) is in de navolgende tabellen opgenomen.

Tabel 6.2 Percentages voldoende, matig en onvoldoende bij asfaltverhardingen

Asfalt			
Schadebeeld	Voldoende	Matig	Onvoldoende
Dwarsonvlakheid	88	3	9
Oneffenheden	99	0	1
Rafeling	88	1	11
Randschade	68	19	13
Scheurvorming	67	14	19

De in tabel 6.2 weergegeven percentages van de individuele schades zijn vertaald naar een waardering van het hele asfaltareaal (zie tabel 6.4). Hieruit blijkt dat het percentage 'zeer slecht' uitkomt op 22,4. Dit hoge percentage wordt voornamelijk veroorzaakt door de schades 'dwarsonvlakheid', 'rafeling', 'randschade' en 'scheurvorming'.

Tabel 6.3 Percentages voldoende, matig en onvoldoende bij elementverhardingen

Elementen			
Schadebeeld	Voldoende	Matig	Onvoldoende
Dwarsonvlakheid	95	0	5
Oneffenheden	87	1	12

Ook de in tabel 6.3 weergegeven percentages van de individuele schades zijn vertaald naar een waardering van het hele elementenareaal (zie tabel 6.4). Hieruit blijkt dat het percentage 'zeer slecht' uitkomt op 12,7.

In een normale situatie is er jaarlijks altijd wel een bepaald deel (percentage) van het wegenareaal aan onderhoud toe. Dat deel heeft dan een beoordeling 'slecht'. Het deel van het areaal waar al eerder onderhoud had moeten worden uitgevoerd, heeft de beoordeling 'zeer slecht'. Teneinde te bezien in hoeverre de onderhoudstoestand in Loppersum afwijkt, worden in tabel 6.4 de percentages van Loppersum vergeleken met die van een 'normaal' onderhouden wegennet.

Tabel 6.4 Kwaliteitscijfers Loppersum en 'normaal' onderhouden wegennet (in %)

Kwaliteitsbeoordeling	Planjaar	Gemeente Loppersum		Evenwichtig wegennet (klei ondergrond)	
		Asfalt	Elementen	Asfalt	Elementen
Zeer slecht	0	22,4	12,7	0	0
Slecht	1-2	7,1	1,6	9	6
Matig	3-5	6,3	1,1	14	9
Goed	>5	37,6	34,7	58	75
Zeer goed	geen schade	26,6	49,9	19	10

Uit tabel 6.4 blijkt dat de kwaliteit van de wegen in Loppersum, zowel bij de asfalt- als de elementverhardingen, slechter is dan in een situatie waarin sprake is van een 'normaal' onderhouden wegennet en dat er sprake is van een onderhoudsachterstand.

Grontmij komt in het rapport tot de conclusie dat over een periode van tien jaar (2009 tot en met 2018) de gemeente een budget nodig heeft van in totaal € 14.870.000. De normkosten voor groot onderhoud over diezelfde periode bedragen € 13.410.000. Het verschil ad € 1.460.000 kan als achterstallig worden aangemerkt.

In hoofdstuk 4 heb ik voorgesteld het gehele bedrag van de vrij aanwendbare reserve boven de drempel voor artikel 12, gelet op het achterstallige onderhoud bij de kapitaalgoederen, ter mitigeren van het relevante tekort in te brengen.

Daarom stel ik voor het bedrag van het achterstallige onderhoud bij de wegen ook in één keer bij het relevante tekort te betrekken.

Regulier onderhoud

Op basis van de genoemde normkostensystematiek komt het reguliere onderhoudsbudget volgens de berekeningen van de Grontmij uit op een bedrag van € 1.256.000. In dit bedrag is nog geen rekening gehouden met de specifieke situatie in Loppersum van de asfaltwegen in het buitengebied. Deze wegen zijn gelegen op zware klei en blijken een veel kortere levensduur (zes à zeven jaar) te hebben dan het gemiddelde van veertien jaar. De verklaring daarvoor is dat de zware kleilaag in combinatie met een diepe grondwaterstand in droge periodes uitdroogt en scheurvorming veroorzaakt die zich doorzet in de verharding. Het genormeerde budget zou, indien hiermee rekening wordt gehouden, € 1.392.000 moeten bedragen in plaats van € 1.256.000.

Binnen artikel 12 is het beleid op dit onderdeel, zoals blijkt uit het gestelde ter zake in de Handleiding Artikel 12 Fvw, dat 75% van het door een extern bureau berekende onderhoudsbudget bij de berekening van het relevante begrotingstekort wordt betrokken. Deze correctie van 25% wordt bij artikel 12 om twee redenen gehanteerd. In de eerste plaats is er bij geen enkele gemeente in Nederland sprake van een ideale onderhoudssituatie. In de tweede plaats gaat het er bij de berekening van een onderhoudsbudget voor een artikel 12-gemeente om deze niet in een betere uitgangspositie te plaatsen dan vergelijkbare niet artikel 12-gemeenten. Deze correctie leidt voor Loppersum tot een geaccepteerd bedrag voor het regulier onderhoud van de wegen van 75% van € 1.392.000 ofwel € 1.044.000.

Hierbij is nog geen rekening gehouden met de lasten van het asfaltgranulaat. Op basis van in het verleden uitgevoerde onderzoeken van asfaltconstructies blijkt dat in circa 29% van de asfaltwegen van de gemeente Loppersum sprake is van teerhoudende constructies. Dit kan een enkele laag zijn, maar het komt voor dat de gehele constructie teerhoudend is. Door selectief te frezen, kan de hoeveelheid teerhoudend asfalt worden beperkt. De gemiddelde laagdikte bedraagt ongeveer 4,5 centimeter. Gelet op de onderhoudsplanning voor de komende tien jaar zal er jaarlijks gemiddeld ongeveer 625 ton teerhoudend asfalt vrijkomen. De extra lasten voor het verwerken van het teerhoudend asfalt komen, rekening houdend met storkosten van € 40 per ton, uit op € 25.000 per jaar. Hiermee komt het voor artikel 12 relevante bedrag van het reguliere onderhoud van de wegen uit op € 1.069.000.

In de begroting 2009 heeft de gemeente een bedrag voor regulier onderhoud aan de wegen opgenomen van € 831.434. De verhoging van het budget komt daardoor uit op een bedrag van € 237.566 (€ 1.069.000 -/- € 831.434).

Ad 4, onderhoud bruggen

Op verzoek van de gemeente heeft Oranjewoud een inspectie uitgevoerd naar de onderhoudsstaat van de (ruim 40) in eigendom en beheer zijnde bruggen van de gemeente. Aan de hand van de aangetroffen schadebeelden komt Oranjewoud tot de conclusie dat een aantal bruggen aan vervanging toe is en dat daarnaast de jaarlijkse lasten van het reguliere onderhoud geraamd kunnen worden op € 130.000.

Met de noodzakelijke vervanging van een tiental bruggen is in de komende drie jaar een totaal bedrag gemoeid van € 2.850.000. De daarmee samenhangende kapitaallasten komen, rekening houdend met een afschrijftermijn van 40 jaar, uit op € 195.000. Met deze kapitaallasten is in de begroting 2009 (en in de meerjarenraming 2010 – 2011) nog geen rekening gehouden. Ik stel dan ook voor de kapitaallast van € 195.000 bij het relevante tekort 2009 te betrekken.

Net als bij het reguliere onderhoud van de wegen stel ik voor 75% van de jaarlijkse lasten van het reguliere onderhoud van de bruggen bij de berekening van het relevante begrotingstekort te betrekken. Deze 75% komt uit op een bedrag van € 97.500. In de begroting 2009 is voor het reguliere onderhoud aan de bruggen een bedrag opgenomen van € 15.600. De verhoging van het budget komt daardoor uit op een bedrag van € 81.900 (€ 97.500 -/- € 15.600). In totaal komt de verhoging van het budget dan uit op een bedrag van € 276.900 (€ 195.000 + € 81.900).

Ad 5, onderhoud openbare verlichting

Mede op basis van gegevens van Enexes (aan wie het onderhoud en beheer is uitbesteed) is de onderhoudsstaat van de (bijna 2.700 masten) in eigendom en beheer zijnde openbare verlichting van de gemeente in beeld gebracht. Aan de hand van de aangetroffen schadebeelden is de conclusie dat een fors aantal (1.098) in de periode tot 2019 aan vervanging toe is en dat daarnaast de jaarlijkse lasten van het reguliere onderhoud geraamd kunnen worden op € 55.587.

Met de noodzakelijke vervanging van de openbare verlichting is in de komende tien jaar een totaal bedrag gemoeid van € 1.610.147. Gemiddeld is dat per jaar € 161.015. De daarmee samenhangende kapitaallasten komen, rekening houdend met een afschrijftermijn van 40 jaar voor de mast en van 20 jaar voor de armaturen, voor 2009 uit op een bedrag van € 13.361. Met deze kapitaallast is in de begroting 2009 nog geen rekening gehouden. Ik stel dan ook voor de kapitaallast van € 13.361 bij het relevante tekort 2009 te betrekken.

Net als bij het reguliere onderhoud van de wegen stel ik voor 75% van de jaarlijkse lasten van het reguliere onderhoud van de openbare verlichting bij de berekening van het relevante begrotingstekort te betrekken. Deze 75% komt uit op een bedrag van € 41.690. In de begroting 2009 is voor het reguliere onderhoud aan de openbare verlichting een bedrag opgenomen van € 50.948. De verlaging van het budget komt daardoor uit op een bedrag van € 9.258 (€ 41.690 -/- € 50.948). In totaal komt de verhoging van het budget dan uit op een bedrag van € 4.103 (€ 13.361 -/- € 9.258).

Ad 6, onderhoud kunst, cultuur en oorlogsmonumenten

Op verzoek van de gemeente heeft R.R.G. Advies en Restauratie B.V. een inspectie uitgevoerd naar de onderhoudsstaat van de (21) in eigendom en beheer zijnde kunstwerken van de gemeente. Aan de hand van de aangetroffen schadebeelden komt het bureau tot de conclusie dat de staat van een aantal kunstwerken zodanig is dat daar nog in 2009 dringend onderhoud aan gepleegd moet worden, om te voorkomen dat er kapitaalvernietiging optreedt. De lasten van dat achterstallig onderhoud worden geraamd op € 21.335. In de jaren daarna is er jaarlijks een bedrag van € 5.375 nodig voor het reguliere onderhoud.

In de begroting 2009 (en in de meerjarenraming 2010 - 2012) is voor het reguliere onderhoud aan de kunstwerken een bedrag opgenomen van € 1.040. In het verleden is er een reserve gevormd uit de opbrengst van geveilde kunstwerken uit de BKR-regeling. Deze reserve heeft een omvang van € 96.000. Het geconstateerde achterstallige onderhoud brengt de gemeente ten laste van deze reserve. Het restant van de reserve dient ter dekking van het verschil tussen het benodigde (€ 5.375) en het beschikbare structurele budget (€ 1.040). Jaarlijks wordt rente aan de reserve toegevoegd. Deze toevoeging is echter minder dan het eerdergenoemde verschil, de reserve zal dus langzaam leeglopen.

Gelet op het vorenstaande is er voor dit onderhoud geen aanleiding het relevante tekort aan te passen.

Ad 7, onderhoud gebouwen

Op verzoek van de gemeente heeft de firma Lindhorst, huisvestingsadviseurs te Hoogeveen, een inspectie uitgevoerd naar de onderhoudsstaat van de 25 in eigendom en beheer zijnde gebouwen van de gemeente. Aan de hand van de aangetroffen schadebeelden komt Lindhorst tot de conclusie dat, om kapitaalvernietiging te voorkomen, aan een aantal gebouwen de komende twee jaren (2009 en 2010) extra onderhoud gepleegd moet worden. Dat extra onderhoud wordt door Lindhorst in totaal geraamd op een bedrag van € 571.778. Daarnaast worden de jaarlijkse lasten van het reguliere onderhoud gemiddeld genomen geraamd op € 145.916.

Met het extra onderhoud aan een aantal gebouwen is in de komende twee jaar een totaalbedrag gemoeid van € 571.778. Een deel van dat extra onderhoud kan gedekt worden uit de beschikbare reserves onderhoud sporthal/gymnastiekgebouwen (€ 195.516) en bouw nieuw bestuurscentrum (€ 78.527). Ik stel voor het restant van € 297.725, net als bij het achterstallige onderhoud van de wegen, bij het relevante tekort 2009 te betrekken.

Net als bij het reguliere onderhoud van de wegen stel ik voor 75% van de jaarlijkse lasten van het reguliere onderhoud van de gebouwen bij de berekening van het relevante begrotingstekort te betrekken. Deze 75% komt uit op een bedrag van € 109.437. In de begroting 2009 is voor het reguliere onderhoud aan de gebouwen een bedrag opgenomen van € 93.403. De verhoging van het budget komt daardoor uit op een bedrag van € 16.034 (€ 109.437 -/- € 93.403). In totaal komt de correctie van het relevante begrotingstekort dan uit op een bedrag van € 313.759 (€ 297.725 + € 16.034).

Ad 8, onderhoud groen

Uit het door Oranjewoud opgestelde beheerplan groen blijkt dat de jaarlijkse lasten afhankelijk van het te kiezen kwaliteitsniveau iets hoger (€ 3.250) tot fors hoger (€ 514.250) kunnen uitkomen. Daarnaast blijkt uit het beheerplan groen dat er sprake is van achterstallig onderhoud. Het gaat om een totaalbedrag van tussen de € 100.000 en € 150.000.

Het openbaar groen is, zoals de gemeente Loppersum ook onderkent, bij uitstek een terrein waarop de eigen beleidsvrijheid van de gemeente tot uitdrukking komt. Die beleidsvrijheid heeft zowel betrekking op de organisatie van het beheer, de gekozen onderhoudsfrequenties en/of onderhoudsmaatregelen als met de keuzes rond de hoeveelheid en het type areaal aan groen. Tegen de achtergrond van deze grote mate van beleidsvrijheid is als uitgangspunt bij de verdeling van de middelen van het gemeentefonds genomen dat een gemiddeld lastenniveau wordt gehonoreerd voor alle gemeenten. Die grote beleidsvrijheid heeft er tevens toe geleid dat in de Handleiding Artikel 12 Fvw is aangegeven dat de lasten van het openbaar groen in de regel niet voor een aanvullende uitkering in aanmerking komen. Mede gelet op het feit dat de nettolasten van het cluster groen in Loppersum zonder deze extra lasten al de inkomsten uit het gemeentefonds overstijgen, zie ik geen reden deze (achterstallige) lasten alsnog bij de berekening van het relevante tekort te betrekken. Daar is overigens ook geen reden toe, want de gemeente heeft besloten de achterstanden met het huidige budget zelf binnen de artikel 12-periode weg te werken, gecombineerd met rioolvervangingen en herinrichting van wegen en straten.

Ad 9, onderhoud recreatieve paden

Op verzoek van de gemeente heeft Van Abbema Cultuurtechniek een inspectie uitgevoerd naar de onderhoudstoestand van de bijna 20 kilometer recreatieve (schelpen) paden van de gemeente. Aan de hand van de aangetroffen schadebeelden komt Van Abbema Cultuurtechniek tot de conclusie dat aan een aantal paden de komende drie jaren extra onderhoud gepleegd moet worden (€ 42.548 per jaar) en dat in de jaren daarna de jaarlijkse lasten van het reguliere onderhoud geraamd kunnen worden op € 22.000.

Net als bij het reguliere onderhoud van de wegen stel ik voor 75% van de jaarlijkse lasten van het onderhoud van de recreatieve paden bij de berekening van het relevante begrotingstekort te betrekken. Deze 75% komt voor het jaar 2009 uit op een bedrag van € 31.911. In de begroting 2009 is voor het reguliere onderhoud aan de recreatieve paden een bedrag opgenomen van € 6.240. De verhoging van het budget komt daardoor voor 2009 uit op een bedrag van € 25.671 (€ 31.911 -/- € 6.240).

Ad 10, onderhoud speeltoestellen

Op verzoek van de gemeente heeft Donker Cultuurtechniek BV te Sneek een inspectie uitgevoerd naar de onderhoudsstaat van de (circa 180) in eigendom en beheer zijnde speeltoestellen van de gemeente. Aan de hand van de aangetroffen schadebeelden komt het bureau SpeelTopVeilig Nederland BV te Tiel tot de conclusie dat een aantal speeltoestellen de komende jaren aan vervanging toe is, er in 2009 extra onderhoud gepleegd moet worden om te voldoen aan de wettelijke eisen en dat in de jaren daarna de jaarlijkse lasten van het reguliere onderhoud geraamd kunnen worden op € 31.576.

Met de noodzakelijke vervanging van een aantal speeltoestellen is in 2009 een bedrag gemoeid van € 20.462. De daarmee verband houdende kapitaallasten komen, rekening houdend met een afschrijftermijn van zeven jaar, uit op een bedrag van € 5.623. Met deze kapitaallasten is in de begroting 2009 nog geen rekening gehouden. Ik stel dan ook voor de kapitaallast van € 5.623 bij het relevante tekort 2009 te betrekken.

Net als bij het reguliere onderhoud van de wegen stel ik voor 75% van de jaarlijkse lasten van het reguliere onderhoud van de speeltoestellen bij de berekening van het relevante begrotingstekort te betrekken. Deze 75% komt voor het jaar 2009 uit op een bedrag van € 31.090. In de begroting 2009 is voor het reguliere onderhoud aan de speeltoestellen een bedrag opgenomen van € 11.531. De verhoging van het budget komt daardoor uit op een bedrag van € 19.559 (€ 31.090 -/- € 11.531). In totaal komt de verhoging van het budget dan uit op een bedrag van € 25.182 (€ 5.623 + € 19.559).

Ad 11, problematiek immateriële activa

In het artikel 12-rapport 2008 is de problematiek van de immateriële activa al kort aan de orde geweest. Daarbij is gesteld dat, omdat de activastaat in het komende jaar toch zou worden gezien op het al dan niet aanwezig zijn van immateriële activa, dan tevens zou worden gezien of er onder andere nog meer (onderwijs)gebouwen zijn waarvan de afschrijvingstermijnen moeten worden aangepast.

De in Loppersum aanwezige activa zijn beoordeeld aan de hand van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten, de financiële verordening van de gemeente en de door de raad in 2009 vastgestelde bijlage daarbij met betrekking tot de afschrijvingstermijnen. Uit het onderzoek blijkt dat er sprake is van een totaalbedrag aan te saneren immateriële activa van € 2.723.469. Het gaat hierbij enerzijds om in het verleden ten onrechte geactiveerde boekwaarden van aanschaffingen beneden de € 5.000 en anderzijds om in het verleden ten

onrechte geactiveerde kosten van onderhoud. Gelet op de gepresenteerde saneringsbegroting en de vrij aanwendbare reserves heeft de gemeente thans geen mogelijkheden een bijdrage aan de sanering van de immateriële activa te leveren. Daarom stel ik voor het bedrag van € 2.723.469 nu op basis van een vijfjarige annuïteit tegen 3% rente bij de berekening van het relevante tekort te betrekken. De daarmee gepaard gaande lasten komen uit op € 594.682 per jaar. De nieuwe Nota reserves en voorzieningen moet een antwoord geven op de vraag of een bijdrage vanuit de vrije reserves in de sanering van de immateriële activa nog tot de mogelijkheden behoort.

Uit een onderzoek van de provincie naar de omvang van de activa per inwoner van een aantal Groningse gemeenten blijkt dat, na de sanering van de immateriële activa, de situatie in Loppersum rond het gemiddelde van die gemeenten ligt.

Ad 12, effect kapitaallasten

Door de sanering van de immateriële activa kunnen de kapitaallasten in de begroting 2010, en ook in de meerjarenraming 2011 - 2013, (fors) naar beneden worden bijgesteld. Het voordelige effect, ook voor het relevante begrotingstekort 2010, komt voor 2010 uit op een bedrag van € 438.785. Voor het relevante begrotingstekort 2009 is er door de afboeking per 31 december 2009 geen (voordelig) effect.

Ad 13, 1^e tussenrapportage

Conform de 'Financiële Verordening gemeente Loppersum' is over de eerste vier maanden van het jaar tussentijds in de eerste tussenrapportage gerapporteerd en is verantwoording afgelegd door het college over het gevoerde beleid en het verloop van de lasten en baten. Uit de eerste tussenrapportage 2009 komt naar voren dat een bedrag van in totaal € 275.941 (€ 230.344 structureel en € 45.597 incidenteel) nodig is om aan de verplichtingen te kunnen voldoen. Het nadeel wordt vooral veroorzaakt door de kosten van samenwerking en de kosten van inhuur. Het voordeel hangt vooral samen met terugontvangsten compensabele BTW en omzetbelasting.

Ad 14, 2^e tussenrapportage

Ook de tweede tussenrapportage, die over de eerste acht maanden van het jaar gaat, laat een verbetering voor de exploitatie zien. Naast een structureel nadeel van € 51.791 is er sprake van een incidenteel voordeel van € 122.466. De exploitatie is daardoor verlicht met een voordeel van € 70.675. Dit voordeel wordt vooral veroorzaakt door voordelen op rentelasten (€ 175.000) en een meevaller als gevolg van de opheffing van de IZA (€ 136.200). Daartegenover staan extra lasten voortvloeiend uit de Wet maatschappelijke ondersteuning (€ 137.200).

Ad 15, frictiekosten artikel 12/versterking financiële functie

Bij de gemeente is ook dit jaar weer een aantal vacatures ontstaan. Dit heeft onder andere tot gevolg dat er weinig tot geen capaciteit beschikbaar is om de (extra en tegelijkertijd lopende) zaken die uit het saneringsplan voortvloeien uit te voeren. Daarnaast brengt het artikel 12-proces zelf extra werk met zich mee. De gemeente zal, net als vorig jaar toen de provincie deze lasten voor haar rekening heeft genomen, hier de komende jaren nog een beroep moeten doen op externe deskundigheid. Voor het jaar 2009 gaat het hierbij om een bedrag van € 120.000.

Het is daarnaast noodzakelijk de vorig jaar besloten uitbreiding van het aantal uren van de controller te continueren. In de begroting 2009 was deze uitbreiding nog niet opgenomen. Het gaat hierbij om een bedrag van € 26.000.

Ik stel voor deze lasten van in totaal € 146.000 bij de berekening van het relevante tekort te betrekken.

Ad 16, extra inspanning gemeente

De door de gemeente gepresenteerde saneringsbegroting vertoont nog een tekort in het jaar 2014. Om uiteindelijk een reëel sluitende begroting te kunnen krijgen, stel ik, gelet op het ontstaan van de problematiek (eigen beleid), op het gestelde in hoofdstuk 5 van dit rapport en mede gezien het advies van de Raad voor de financiële verhoudingen over het artikel 12-rapport over het jaar 2008, voor de gemeente een belastingverhoging van tussen de 10% en 20% op te leggen. Gelet op het feit dat de gemeente met ingang van de begroting 2010 de OZB de komende vier jaren reeds extra trendmatig verhoogt met 2,5% per jaar, stel ik voor aan de te verlenen aanvullende uitkering 2009 het bijzondere voorschrift te verbinden tot het verhogen van de belastingopbrengst voor het onderdeel OZB. Gelet op het tijdstip van gereedkomen van dit artikel 12-rapport stel ik voor het belastingvoorschrift met ingang van 2011 te laten ingaan en te laten bestaan uit een jaarlijkse verhoging van 2% daarbovenop de door de gemeente voorgenomen verhoging van 2,5% per jaar voor de jaren 2011, 2012 en 2013. In totaal komt de extra belastingopbrengst over die vier jaar bezien uit op 16%. Voor het jaar 2009 levert dat weliswaar geen bijdrage op ter verlaging van het relevante begrotingstekort, maar dat levert wel een structurele verbetering van het duurzaam financieel evenwicht op.

Ad 17, inbreng deel vrij aanwendbare reserves

In hoofdstuk 4 heb ik de inbreng vanuit de vrije algemene reserve voor het jaar 2009 bepaald op € 1.456.015.

Gelet op het vorenstaande stel ik voor aan Loppersum een aanvullende uitkering voor het jaar 2009 te verlenen van € 2.627.477.

6.3 Conclusie

De raad van Loppersum heeft voor het jaar 2009 een begroting vastgesteld die sluit met een tekort van € 794.363. Het (deels) wegwerken van het (achterstallig) onderhoud van diverse kapitaalgoederen en het saneren van de immateriële activa leidt tot correcties op dit bedrag. Deze correcties leiden, samen met lagere lasten op een aantal onderdelen en een inbreng uit de vrij aanwendbare reserves, tot een relevant tekort voor het jaar 2009 van € 2.627.477.

Conclusie en advies

De gemeente Loppersum heeft voor het jaar 2009 voor de tweede keer een aanvraag voor een aanvullende uitkering uit het gemeentefonds ingediend. De oorspronkelijke begroting over het jaar 2009 sluit met een tekort van € 794.363.

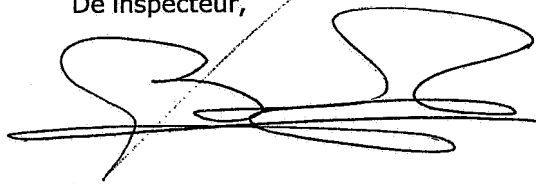
Loppersum voldoet aan de algemene voorschriften voor toelating tot artikel 12. De aanvraag is tijdig ingediend, de eigen inkomsten liggen boven het redelijk peil en er is sprake van een aanmerkelijk én structureel tekort.

Op basis van het in dit rapport gestelde stel ik voor Loppersum voor het jaar 2009 een aanvullende uitkering uit het gemeentefonds te verstrekken van € 2.627.477. Verder stel ik voor aan de te verlenen aanvullende uitkering het bijzondere voorschrift te verbinden tot het verhogen van de belastingopbrengst voor het onderdeel OZB voor de jaren 2011 tot en met 2013 met jaarlijks 2% boven de reeds door de gemeente ingezette jaarlijkse verhoging van 2,5%.

Den Haag, 2 december 2009

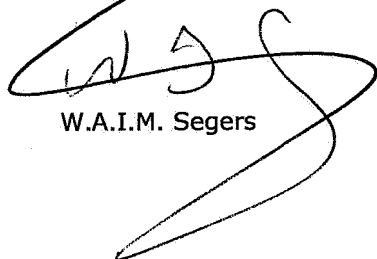
De Programmadirectie Krachtig Bestuur,

De inspecteur,

R.J.M. Brinkman

Gezien en akkoord,
De directeur van de Programmadirectie Krachtig Bestuur,
Namens deze,
Het Hoofd Krachtig Bestuur,

W.A.I.M. Segers

Dit is een uitgave van:

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
Programma Krachtig Bestuur
Postbus 20011 | 2500 EA Den Haag

© december 2009 | B-5677-GMD33